

Kirke- og kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep.
0030 Oslo

Oslo, 29.september 2008

HØRING – EVALUERING AV ABM-UTVIKLING

Kirke- og kulturdepartementet sendte ut en høring vedrørende evaluering av ABM-utvikling 2.juli, med utvidet frist 1.oktober. Evalueringen er gjennomført av Direktoratet for forvaltning og IKT (DIFI). Bibliotekarforbundet avgir herved sin høringsuttalelse.

Bibliotekarforbundet (BF) er en fagorganisasjon i YS og representerer over 1.600 medlemmer. BF organiserer fagutdannede bibliotekarer i kommunal, statlig og privat virksomhet. Vi registrerer at fagorganisasjoner for biblioteksektoren ikke er representert eller omtalt i DIFIs undersøkelse.

Informantene til intervjuene (vedlegg 1 og 2) som DIFI baserer seg på, har fra biblioteksektoren vært 2 representanter fra NBF, Universitets- og høgskolerådet og ABM-utvikling selv. I tillegg har noen utvalgte bibliotek svart på spørreundersøkelsen (32 stk – uvisst hvilke, 80% av spurte). Dette er et svært begrenset og lite representativt utvalg, siden biblioteksektoren omfatter mange ulike bibliotektyper og virksomheter. Det kan derfor stilles spørsmålstegn ved det metodiske. Evalueringen framstår som mangelfull og lite problematiserende.

Når det gjelder konklusjonene i evalueringsrapporten, så kan BF ikke se at den faktisk svarer på spørsmålet om det er formålstjenlig med et felles utviklingsorgan for ABM-sektoren. Det er fortsatt et åpent spørsmål om ABM-organiseringen er mest formålstjenlig for biblioteksektoren, fordi det er andre sektorer (som utdanning, forskning) som det er minst like vesentlig at biblioteksektoren samhandler tett med. I evalueringsrapporten er ABM-samarbeidet lagt som en premiss, samtidig som oppgavedeling og samhandling mellom de ulike delene av biblioteksektoren ikke er drøftet. Konsekvensen av at sammenslåingen av Statens bibliotektilsyn og Riksbibliotek tjenesten falt sammen med opprettelsen av ABM, slik at en i biblioteksektoren fikk to omorganiseringer i ett, er ikke nevnt. BF mener at det er så store utfordringer innen bibliotekområdet at det krever et sterkt offentlig bibliotekorgan. Det må være et sterkere sektorfokus og arbeidsområde enn en satsing på felles ABM-løsninger jf. arbeidet med ABM-portal. BF mener derfor at DIFI på feil grunnlag konkluderer slik: ” Det er bred oppslutning blant brukere og samarbeidspartnere om at det er formålstjenlig med et felles utviklingsorgan for abm-sektoren.” Uansett departementets endelige konklusjon så er det

viktig at satsingen fortsatt går i retning av å styrke det sektorspesifikke arbeidet, slik en pågående omorganisering ser ut til å være en konsekvens av.

Evalueringsrapporten har to konklusjoner som henger sammen:

Det innsatsområdet informantene gir best tilbakemelding på er virksomhetens arbeid med formidling, og de er mer kritiske til hvordan virksomheten ivaretar rollen som utviklingsaktør enn til hvordan den utfører sine forvaltningsoppgaver.

DIFI, på sin side, mener at ABM-utvikling balanserer godt mellom forvaltningsoppgaver og utviklingsarbeid, men peker på at forvaltningsarbeidet bør synliggjøres bedre. For å komme videre med digitaliseringsarbeidet blir det vitalt å få aktørene til å samhandle.

Disse konklusjonene samstemmer ikke med BFs erfaringer. Forholdet mellom utviklings- og forvaltningsoppgaver er en sentral problemstilling, og evalueringsrapporten konkluderer med at færre prosjektmidler enn forutsatt er grunnlag for misnøyen på utviklingsområdet. Det er riktig at behovet for og signalene om flere midler enn det som har blitt bevilget over statsbudsjettet, skaper utålmodighet. Men i forholdet mellom utviklings- og forvaltningsoppgaver, så mener BF at det er et minimum at forvaltningsoppgavene ivaretas på en forsvarlig måte så lenge ABM-utvikling er et forvaltningsorgan for departementet.

ABM-utvikling skal bl.a. forvalte bibliotekloven og følge opp krav om fagutdannet personale i folkebibliotek. Intensjonen fra Stortinget den gang loven ble vedtatt (1985), var at en skulle sikre at kommunene hadde bibliotekfaglig kompetanse. Siden loven etter hvert er uthulet av flere dispensasjonsadganger og kommunene har varierende kunnskap om bibliotekloven, er det viktig at ABM-utvikling prioriterer å jobbe med informasjon for å forebygge og unngå dispensasjonssaker i langt større grad enn hva som er tilfellet i dag. Videre at ABM-utvikling er løsningsorientert og følger opp kommunene i etterkant og når dispensasjonssaker blir meldt. BF har i en rekke tilfeller erfart at ABM-utvikling ikke har stort nok fokus på å oppfylle intensjonene i bibliotekloven på dette punktet. Av andre forvaltningsoppgaver så er det heller ikke kommet fram vurderinger i evalueringsrapporten rundt arbeidet med å få fram pålitelig bibliotekstatistikk som kan brukes som et styringsverktøy. Dette er arbeid i gang, og det er viktig at dette fortsatt prioriteres. Når det gjelder rollen som utviklingsaktør så registrerer vi at evalueringsrapporten ikke drøfter forholdet mellom ABM-utvikling som bevilger av midler og ABM-utvikling som iverksetter/prosjektansvarlig for bruk av midler, jf. prosjektene Ønskebok og ABM-portal. Denne dobbeltrollen synliggjør behovet for et faglig utviklingsorgan som ikke er knyttet til forvaltningsoppgaver.

BF registrerer også at utdanning, skolebibliotek (og kombinasjonsbibliotek) ikke er tema i det hele tatt, det fastslås bare at det er Kunnskapsdepartementets ansvar (og at KD/KKD må snakke bedre sammen). Verken skolebibliotek eller universitets- og høyskolesektorens spesifikke behov og synspunkter er behandlet, kun bibliotek generelt. Det er en forventning i biblioteksektoren om at ABM-utvikling skal ivareta utdanningspolitiske problemstillinger på linje med kulturpolitiske, og det er viktig for hele bibliotekfeltet at dette fungerer. Her må det komme en klargjøring av ansvar og oppgaver, og eventuelle strukturelle utfordringer mellom KD, KKD og ABM-utvikling må løses, slik at biblioteksektorens totale behov blir ivaretatt. Slik situasjonen er i dag er utdanningsbibliotekenes og folkebibliotekenes rolle i forhold til bygging av informasjonskompetanse, læring og språkutvikling ikke satt i sammenheng med utdanningssektoren over hodet, sist eksemplifisert ved St.meld.nr 31 (2007-2008) Kvalitet i skolen.

ABM-utvikling forvalter mange oppgaver som har direkte innflytelse på våre medlemmers arbeidssituasjon. Evalueringsrapporten lister opp mange ulike samarbeidsfora og organer, men det synliggjør at det ikke er noe organisert forum mellom ABM-utvikling og fagorganisasjonene i sektorene. Det vil etter vår vurdering være nyttig for alle parter å få dette etablert.

Med vennlig hilsen

Monica Deildok
forbundsleder

Kopi: Kunnskapsdepartementet